

Z obrobja v središče

SLAVKO PEZDIR

Na Mali sceni **MGL** so predstavili slovensko praižvedbo uspešnice sodobne britanske dramatičarke Zinnie Harris (r. 1973) *Dlje od najdlje* (*Further than the Furthest Thing*, 2000). Na osnovi družinskega izročila, zgodovinskih virov in lastne domišljije avtorica stilizirano postavlja na oder prvinsko življenje prebivalcev vulkanskega otoka Tristan da Cunha sredi Atlantika, a tudi dramo sodobnega sveta v celoti.

Prvi del je postavljen na otok po 2. svetovni vojni, potem ko je ustaljeni red in mir v družini zloslutnega otoškega mnenjskega voditelja Billa Lavarella in njegove trdno prizemljene žene Mill vznemiril prihod njenega nečaka Francisa, ki se je ambiciozno vrnil s celine in pripeljal s seboj podjetnega proizvajalca steklenih izdelkov Hansena. Ta bi želel izkoristiti bogato otoško lovišče jastogov za polnjenje svojih kozarcev ter obenem ponuditi otočanom dodatni vir zaslužka, arhaična skupnost prvinski naravi prilagojenih poljedelcev in lovcev pa se vdoru brezobzirnega roparja naravnih dobrin pričakovano upre.

Po evakuaciji otoške skupnosti leta 1961 pred potresi in izbruhom ognjenika je dogajanje drugega dela postavljeno v britansko pristanišče, kjer zadržuje za tamkajšnje večino eksotične civilizacijsko neprilagojene pribežnike z otoka v svoji tovarni in začasnih bivališčih podjetnik Hansen z lažjo, da je vulkanska lava katastrofalno preplavila otok z vasjo in cerkvijo vred ter da življenje na njem ni več mogoče. V resnici, ki jo Hansen v trenutku slabe vesti in odkritosti zaupa izključno le Billu Lavarellu in s tem najbrž spodbudi njegovo poslednjo odločitev za umik s tega sveta, je nepoškodovani in izpraznjeni otok v tem času uporabljala britanska vojska za skrivne poskuse ter omogočila Hansenu dodatni zaslužek. Čeprav nikoli ne izvesta omenjene resnice, se med najbolj zvestimi otočani v neznano med prvimi odpravita nazaj tudi najbolj zavzeta in vztrajna organizatorka tega povratka, Lavarellova vdova Mill, ter Francisova nesojena žena Rebecca.

V skladiščenju in po izbiri besedišča primerno arhaiziranem in unikatno stiliziranem prevodu dramaturginje Alenke Klabus Vesel (zanesljiv lektor je bil Martin Vrtačnik) ter v skrbno domišljeni režiji Tijane Zinajić, ki je zadržano in postopoma gradila dramatična razmerja med protagonisti in njih notranje razviharjene značaje z askezo, minimalistično selektivnostjo in polnim zaupanjem v reliefnost igralskih interpretacij, je neposredno zaživelo skrbno teatralizirano življenje protagonistov s skrajnega roba »dlje od najdlje« kot vseh balastov potrošniške civilizacije osvobojeno življenje trdoživnega in ranljivega univerzalnega slehernika. Za enoviti prizorišči obeh dejanj ter za hipne premene med posameznimi prizori sta z izbranimi podobami, predmeti, kosi pohištva in svetili poskrbela scenograf Branko Hojnik (z asistentko Uršo Vidic) in oblikovalec svetlobe Boštjan Kos, za časovno, socialno in obredno pomenljive kostume pa Matic Hrovat. Mogočna in zastrta čustvena vzdušja je z minimalističnimi inštrumentalnimi in zvočnimi posegi prispeval avtor glasbe Tomaž Grom.

OCENA

Dramska uprizoritev

Zinnie Harris: Dlje od najdlje
režija **Tijana Zinajić**
Mala scena **MGL**
premiera 24. 4. 2012

Med ves čas polno navzočimi in partnersko pozornimi sooblikovalci komornih odrskih vzdušij ter prepričljivimi izpovedovalci mukoma zamolčanih notranjih travm in frustracij je osrednjo vlogo trezno prizemljene ter tudi s senco nekdanjega zločina otočanov za golo preživetje sprijaznjene Mill, ki se klicu in izročilu doma in rodu nikoli ne izneveri, z monumentalno izraznostjo telesa, obraza in oči dostojanstveno presvetlila Judita Židar. Prisluhu neznanih sil narave vse bolj izpostavljenega ter z vojno izkušnjo in z zločinom za preživetje skupnosti trajno obremenjenega njenega moža Billa je z negotovostjo, ranljivostjo in samoobsodbo razočaranega poštenjaka zaznamoval Milan Štefe. Od celinske civilizacije vse bolj očaranega ter izročilu otoka vse manj zvestega Francisa je z opazno nezadoščenostjo na družbeni in zasebni ravni očrtal Jure Henigman. Trpno žrtev njegovih mladostnih blodenj in iskanj ter pijanskega nasilja mornarjev Rebecca, ki se nazadnje sebi zvesto odloči za samotno životarjenje na otoku, je z zamolklim ponosom presvetlila Tjaša Železnik. Predstavnika preračunljivega in profitoljubnega, a tudi notranje dvomljivega kapitalističnega podjetništva Gospoda Hansena je s prvinami lahkoživega estradnega čarovništva na začetku zastavil ter s spravljivim priznanjem velike goljufije na koncu zaokrožil Matej Puc.